

NŠAL 206, Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani

0.7 t. m., 7 š.

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1855. leta 1887 je na Komenskega ulici zgradilo svoj lastni Rokodelski dom. Glavno vodilo društva povzema misel Adolfa Kolpinga, ustanovitelja tovrstnih društev: »Vera in delo – to je zlato dno rokodelstva«. Namen je torej bil, da bi rokodelski pomočniki postali dobri katoličani, dobri mojstri in dobri državljani. Član društva je lahko postal vsak rokodelski pomočnik ali za pomočnika izučeni kvalificirani delavec v tovarniških ali drugih podjetjih, ki je »pošteno živel ali je vsaj tako sklenil živeti.« Glava društva je bil njen predsednik. Ustanovitelj in prvi predsednik je bil Leona Vončino, je nasledil je Janez Gnjezda, ki je bil prej podpredsednik in je društvo vodil med leti 1874–1904. Za njim pa mu je do leta 1945, ko je bilo društvo prisilno razpuščeno, predsednikoval Alojzij Stroj

Gradivo je bilo do leta 2009 v zbirki društva in ustanove, š. 16–21. V letu 2009 je bilo na novo popisano in predstavljeno v samostojen fond NŠAL 206.

Jubilejni zbornik Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ob petinsedemdesetletnici; 1930 en izvod in Spomenica ob 30 letnici Društva rokodelskih mojstrov v Ljubljani 1908–1938 – en izvod sta predstavljena v knjižnico.

Blaž Otrin

POPIS GRADIVA:

Š. 1

- Pravila, ≈ 1855, 1933.
- Kronika; 1855–1878.
- Kronika; 1878–1912.
- Seznam članov društva; 1855–1923.
- Knjiga potovanj vajencev, ki so prenočili v rokodelskem domu; 1888–1897 – prelepljena je s slikami.

Š. 2

Občni zbori in seje odbora

- *Rechenschaftsbericht über den katholischen Gesellen-Verein in Laibach*, 1878 – tisk.
- Letno poročilo na občnem zboru društva; 30. 4. 1882.
- Poročilo predsednika na zborovanju, 13. 5. 1888.
- Knjiga zapisnikov 4 odborovih sej; 1909.
- Knjiga zapisnikov odborovih sej; 1913–14.
- Knjiga zapisnikov odborovih sej; 1929–1936.
- Zapisniki seje skupnega odbora; 30. 5. 1935 in 20. 3. in 13. 5. 1936.
- Zapisnik občnih zborov društva, 22. marec in 3. maj 1936.
- Spisi glede občnih zborov. Poročila policiji, sezname odbornikov, pojasnila ...; 1927–39.

Rokodelski dom na Poljski ulici 10. oz. kasneje Komenskega 12.

- Nakup zemljišča od Elisabethe Schreiner v Šentpetersekem predmestju v Ljubljani; pooblastilo, kupna pogodba, izjave; 1885.
- Načrt za izdelavo kegljišča na dvorišču stavbe rokodelskega društva na Poljski ulici št. 10.; 1887.
- Zapisnik sestavljen na mestnem magistratu v Ljubljani zaradi gradnje nove hiše poleg rokodelskega doma, 1888.
- Zadolžnica; 1894.
- Hišni red za člane društva, ki so stanovali v Rokodelskem domu.
- Inventar Rokodelskega doma v Ljubljani; 1930.

Predavanja, nagovori in zapiski o društvu:

- Predavanje ob 50-letnici društva.
- Nagovor društvu; 1909.
- Predavanje o dunajskem kardinalu in predstojniku avstrijskih katoliških društev rokodelskih pomočnikov Antonu Gruschi; 1910.
- Zapiski o člankih o društvu rokodelskih pomočnikov in podatkih o društvih v Sloveniji ≈ 1925 – 1. zvezek.
- Zapiski o člankih o društvu rokodelskih pomočnikov in podatkih o društvih v Sloveniji ≈ 1925 – 2. zvezek.
- Alojzij Stroj: *Rokodelski stan in Kat. društva rokodelskih pomočnikov*, ≈ 1930
- Zvezek s prispevki o:
  - občnem zboru leta 1932,
  - razstavi obrtnih izdelkov mojstrov in pomočnikov leta 1905 in strokovnih tečajev leta 1911.
  - socialni zaščiti vajencev
  - vajeniškem domu.
- 1. nagovor ob 80-letnici društva, 1935.
- 2. nagovor ob 80-letnici društva, 1935.
- Nagovor škofu Rožmanu ob njegovi 60-letnici; 1943.
- Predavanje »Verska kriza mladih fantov«.

Š. 3

Blagajniške knjige:

- Blagajniška knjiga; 1908–1910.
- Blagajniška knjiga; 1909–1910.
- Knjiga vlagatelj; 1909–1910.

Jubilejni zborniki:

- »Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov«, Ljubljana 1928.
- *Jubilejni zbornik Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ob petinsedemdesetletnici*; 1930. (3 kosi)

Razni spisi

- »Prašalna pola za poizvedbo krščansko socialnih in katoliških delavskih društev v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru za leto 1900« za Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani.
- Diploma Ivanu Gnjezdi ob 25-letnici vodenja društva; 1899.
- Osnutek pisma kardinalu Rampolli.
- Predhodna poizvedba za popis obrtnih obratov; 1902.

- Vabila na prireditve; 1905–29.
- Pravila treznostnega odseka.
- Vabilo častnim članom in mojstrom na fotografiranje ob 70-letnici društva.
- Prošnja za podporo 1930.
- Dopis stavbne zadruge Stadion da društvu ne more oddati v najem stadiona; 1936.
- Prošnja Svečarni Pax v Ljubljani za donacijo sveč za udeležbo na Slomškovem prazniku v Mariboru; 1936.
- Seznam obdarovancev za Božič 1937.
- Leta 1990 še živi člani Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani.
- Opis društva, zbral J. Antončič 1995.

Š. 4

Društva rokodelskih pomočnikov v drugih krajih.

- Prošnja za podporo dijaški kuhinji v prostorij rokodelskega doma v Novem mestu; 1894.
- Prodaja doma Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Šentvidu Vincencijevi zvezi; 1917.
- Zavarovanje premoženja Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Šentvidu pri Vzajemni zavarovalnici; 1914.
- *Nekaj zgodovine »Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Mariboru.«* 1925 (16 str.).

Druga društva

- Društvo za varstvo vajencev
  - Prošnje društva za podpore; 1928, 1930, 1936.
  - Načrt Vajeniškega doma; 1930.
  - Vajeniški dom v Kersnikovi ulici, tipkopis, 1936.
  - »Skrb za vajence je skrb za napredek obrti. Uspešno delovanje Vajeniškega doma v Ljubljani.« v: *Slovenec*, 19. 3. 1942.
  - Predavanje o vajeniškem vprašanju; rokopis (19 str.)
- Katoliško društvo za mladeniče v Ljubljani
  - Pravila.
  - Zapisniki sej in občnih zborov; 1919–1923.
  - Dopis Krajevnega šolskega odbora v Ljubljani s katerim dovoljuje uporabo telovadnice na I. deški narodni šoli na Ledini; 1936.
  - Ing. Kregar Rado: Izpolnjevanje strokovne vzgoje vejeniškega naraščaja.
  - Učni program za strokovne nadaljevalne šole.
  - Statistika strokovno nadaljevalnih šol in občasnih strokovnih tečajev za šolsko leto 1936/37.
- *Spomenica ob 30 letnici Društva rokodelskih mojstrov v Ljubljani 1908–1938*, Ljubljana 1938 (40 str.) – 2 kosa.

Igre katoliškega društva rokodelskih pomočnikov in katoliškega društva za delavke:

- *Vražji kovač.* – rokopis, 1913
- *Vražji kovač.* – tipkopis, 1932.
- *Robert in Bertram ali vesela potepuha* (Po Gustav Roeder-ju priredil J. K).
- *En frak, en frak! Kraljestvo za en frak!*
- *Izdajalec.* Za oder priredil Leopold Cigler ml.
- *Ribičeva hči* (Iv. Pregelj).
- *Skriti zaklad.*
- *Lumpacij Vagabund* (4 izvodi)

- *Trubadur* (3 izvodi)
- *Mutast muzikant* (Jaka Štoka).

Š. 5

- *Zapravljivec.*
- *Bela nedelja* (Kokovic).
- *Skrivnost sv. Maše* (Galderon de la Barca) (4 izvodi).
- *V krempljih Človeka – satana* (Cigler).
- *Čevljar* (Buhr – Štrukelj).
- *Rože in trnje.*
- *Srce je last Marije.*
- *Pod varstvom Matere Božje* (Fr. Ambrozij).
- *Pod svobodnim soncem* (Finžgar – Kušar).
- *Mir ljudem.*
- *Mesija* (Humpert – Kurent).
- *Ljudska osveta* (Cigler Polde).
- *Skriti biser.*
- *Igralci* (Gogolj).
- *Cirkus Bufalobil* (Schwienhorst).
- *Stari Ilovčan.*
- *Smola* (Leonard).
- *Zmotna luč v Delhi* (Kreiten – Omerza) (7 izvodov).
- *Okrog zemlje v 80 dneh* (Jules Verne). (4 izvoda tipkopisa 1. izvod rokopisa).
- *V zadnjem trenutku* (3).

Š. 6

- *Junaške Blejke* (Josip Debevec).
- *Oproščen jetnik* (poslovenil I. M) (2 izvoda).
- *V posredovalnici* (poslovenil E. Klavžar)
- *Na Marijine srcu.* (2 izvoda).
- *Stara škatlja.*
- *Beneški Žid* (po Shakespearejevem Beneškem trgovcu) (2 izvoda)
- *Martinov sin* (Altmann).
- *Denar ali pa nos.*
- *Čarostrelec* (Niveler P.).
- *Očetova kletev* (Janko Kete).
- *Črni Vitez* (Henrik Houben).
- *Mlinarjev Janez* (Pivec Vinko).
- *Samo en Sloven* (Ivan Pengov).
- *Kdo nese ponev nazaj* (J. Boventer).
- *Novi župan Sinjegrajski* (poslovenil J. Štrukelj).
- *Ujela sta se* (Schweinhorst – Mazek).
- *Dekla Božja* (Leopold Lenard).
- *Potujoča torta.*
- *Knez pride.*
- *Spodletelo jim je* (Schuber).
- *Nesporazumek ali nagluhi Jurij.*
- *Julij Cezar* (Shakespeare – Zupančič) (2 zvezka).
- *Po zaklad!* (Fran S. Finžgar).

- *Cigan čarovnik* (J. E. Krek) (5 izvodov).
- *Stanovitni kraljevič* (Calderon – Opeka) (7 izvodov tipkopisa, 1 izvod rokopisa).

Š 7

- *Zgubljena suknja* (A. Kržič).
- *Nabito brez svinca* (Kotzben - Marinko).
- *Slovenija oživljena* (Bilc).
- *Sv. Filomena* (Julij Gapp).
- *Boljševiki* (Kalinowski – Kuk).
- *Akrostih* (Bohinc).
- *Veseli lovci, opereta* (Bolz – Sattelmair).
- *Poboljšana trmoglavka* (V. Vodopivec).
- *Čitalnica pri branjevki ali srečno snidenje* (Bergen).
- *Diamantno srce*.
- *Sveti Just* (Petronio – Debevec).
- *Na materinem grobu* (poslovenil Šubic).
- *Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta* (Leveque).
- *Listnica* (Mirbeau – Bohinc).
- *Glas vesti* (I. S.).
- *Izgubljeni nečak* (2 izvoda tipkopia 1. izvod rokopisa).
- *Sveti trije kralji* (Prelesnik).
- *Božični zvonovi*.
- *Sv. Roza Limanska*.
- *Olimpija*.
- *Sv. Janez in ropar* (V. S.).
- *Povest o skopem hribu* (2 izvoda).
- *Čevljar – baron, opereta* (Cerar).
- *Bogotajka*.
- *Iz turških časov*.(5 izvodov).

4 različne igre brez naslova.